

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Vesa Hyvärinen

Perehdytyskansion laatiminen sairaankuljetusyritykselle.

Sosiaali- ja terveysala
2011

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
Hoitotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Vesa Hyvärinen
Opinnäytetyön nimi	Perehdytyskansion laatiminen sairaankuljetusyritykselle
Vuosi	2011
Kieli	suomi
Sivumäärä	27 + 50 liitettä
Ohjaaja	Hanna-Leena Melender

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa perehdytyskansion Sairaankuljetus Koskinen Oy:lle. Perehdytyskansiota käytetään uuden työntekijän perehdyttämiseen, jolloin sitä käytetään hänen oppimateriaalinaan. Samalla se toimii muistilistana perehdytystä suorittavalle työntekijälle. Perehdytyskansion avulla luomaan uudelle työntekijälle positiivisen kuvan yrityksestä ja samalla auttaa häntä työn aloittamisessa. Työnantaja sekä vanhat työntekijät hyötyvät perehdytyskansiosta, sillä hyvä perehdytys edesauttaa uuden työntekijän selviytymistä työstä itsenäisesti ja vähentää mahdollisten hoitovirheiden sekä työssä tapahtuvien virheiden määrää. Perehdytyskansion sisältöön sisältyy työn aloittamisen kannalta tärkeitä asioita ja yrityksen vuosien saatossa hyväksi havaitsemia toimintaohjeita, jotka auttavat työntekijää selviytymään hälytystehtävistä ja päivittäisistä toimista. Lisäksi se sisältää Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin hoito-ohjeet yleisimpiin ensihoitotehtäviin.

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään sairaalan ulkopuolista ensihoitoa, perustason ja hoitotason ensihoitoa, perustason ja hoitotason ensihoitajan koulutus- ja ammattitaitovaatimuksia sekä perehdyttämisen teoriaa.

Opinnäytetyön tekeminen aloitettiin lokakuussa 2010 aiheen valinnalla ja työsuunnitelman tekemisellä. Joulukuussa 2010 ja tammikuussa 2011 hankittiin teoreettiseen viitekehukseen ja perehdytyskansioon tarvittavat tutkimukset ja muu materiaali. Perehdytyskansion sisältöä ja ulkonäköä luotaessa käytettiin tutkimustietoa ja yrityksen jo olemassa olevia ohjeita, joita muokattiin tämänhetkisen kaluston, toimintamallien ja hoito-ohjeiden mukaisiksi. Perehdytyskansion laadittiin yhdessä yrityksen sairaankuljetusesimiehen kanssa.

Perehdytyskansion ei ole ollut käytössä ennen opinnäytetyön valmistumista, joten sen tuottamia hyötyjä on vielä vaikea arvioida.

Avainsanat	sairaalan ulkopuolinen ensihoito, sairaankuljetus, perehdyttämisen
------------	--

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Hoitotyön koulutusohjelma

ABSTRACT

Author	Vesa Hyvärinen
Title	Producing an Induction Folder for an Ambulance Service
Year	2011
Language	Finnish
Pages	27 + 50 Appendices
Name of Supervisor	Hanna-Leena Melender

The purpose of this practice-based bachelor's thesis was to produce an induction folder for the ambulance service provider Koskinen Oy. The induction folder is used in the induction process of a new employee, and it also serves as a check-list for the person responsible for the induction. The induction folder helps to create a positive impression of the company for the new employee, and it also helps when starting the job. The employer and other employees benefit from the induction folder as it helps the new employee to faster do his/her job independently, and reduces the number of malpractice instances and other mistakes made on the job. The induction folder contains important information for getting started in the job. It includes information about the processes that the company has found to be useful over the years and that will also help the employee to conduct emergency services and the day-to-day job. There are also the clinical guidelines for emergency nursing practice provided by the hospital district of Southern Ostrobothnia.

The theoretical framework looks at emergency nursing out-of-hospital, and the qualifications and educational requirements for an emergency nurse working out-of-hospital both at a basic life support as well as at advanced life support level. It will also look at the theoretical framework of induction process in which crucial properties of the process can be identified.

The work began in October 2010 with the choice of topic and forming a plan. In December 2010 and January 2011 the focus was on conducting research and collecting material for the theoretical framework and the induction folder. When creating the folder and deciding what it was going to look like, both the collected material and the company's existing instructions were used and modified to suit the company's current equipment, processes and treatment instructions. The induction folder was done in cooperation with the ambulance services manager Jarkko Aho.

The induction folder has not been in use before the completion of the thesis hence it is difficult to estimate the benefits of this folder for the induction process

Keywords Out-of-hospital emergency nursing, ambulance service, induction

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	8
2. TYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	9
3. TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ PROJEKTINA	10
3.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	10
3.2 Projekti.....	11
3.3 SWOT-analyysi.....	12
3.3.1 Vahvuudet	12
3.3.2 Heikkoudet	13
3.3.3 Mahdollisuudet.....	13
3.3.4 Uhat	13
4. TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	14
4.1 Ensihoito	14
4.1.1 Perustason ensihoito.....	15
4.1.2 Hoitotason ensihoito	16
4.2 Perehdyttäminen	17
4.2.1 Perehdyttämisen velvoite ja merkitys	17
4.2.2 Hyvä perehdyttäminen	19
5. KIRJALLISEN OPPIMATERIAALIN LAATIMINEN	22
6. PROJEKTIN TOTEUTUS	23
6.1 Alkuneuvottelut, alustava rajaus ja lisäselvitykset	23
6.2 Yhteissuunnittelu sidosryhmien kanssa ja perehdytyskansion valmistaminen.....	24
7. POHDINTA.....	26
LÄHTEET.....	29
LIITTEET	31

1. JOHDANTO

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa uuden työntekijän perehdytykseen käytettävä kansio Sairaankuljetus Koskinen Oy:lle, joka tuottaa ensihoitopalveluita Alajärven kaupungin alueella sekä tarvittaessa naapurikunnissa. Yrityksen perehdytysmateriaali ei ole vastannut tämänhetkistä kalustoa ja hoito-ohjeita. Perehdytyskansion tekemisessä on tehty yhteistyötä Sairaankuljetus Koskinen henkilökunnan ja johdon kanssa. Kansion sisältö ja ohjeistukset perustuvat yrityksessä hyväksi todettuihin työtapoihin sekä Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin sairaalan ulkopuolisen ensihoidon toimintaohjeisiin.

Ensihoitoalalla on erittäin tärkeää, että uusi työntekijä tuntee työyhteisönsä työ- ja toimintatavat jo heti työtä aloittaessaan niin hyvin, että pystyy aloittamaan työnsä ensimmäisestä päivästä alkaen ja ensimmäisen hälytystehtävän tullessa.

Aihe on rajattu sairaalan ulkopuoliseen ensihoitoon sekä sairaalan ulkopuolella toimivan ensihoitajan ammattitaitovaatimuksiin sekä perehdytykseen. Perehdytyskansio on tärkeä työkalu koulutettaessa uutta työntekijää uuteen työyhteisöön.

Opinnäytetyö on osa tekijän sairaanhoitajaopintoja, joissa suuntautumisalana on sisätautikirurginen hoitotyö.

2. TYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa uusi perehdytyskansio Sairaankuljetus Koskinen Oy:lle. Perehdytyskansio tehtiin palvelemaan uutta työntekijää ja osittain myös harjoitteluun tulevaa opiskelijaa.

Opinnäytetyön tavoitteet olivat seuraavat:

1. Palvella uusia työntekijöitä heidän tutustuessaan yritykseen ja sen toimintaan ja samalla helpottaa heidän työnsä aloittamista uudessa työyhteisössä.
2. Toimia muistilistana perehdytystä toteuttavalle henkilölle.
3. Helpottaa yrityksessä jo työskentelevien työntekijöiden työtä uuden työntekijän perehdyttämisessä.
4. Vähentää mahdollisten hoitovirheiden määrää ensihoitotehtävillä.

3. TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ PROJEKTINA

3.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto ammattikorkeakoulun tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on ohjeistaa ja järjeistää käytännön toimintaa jonkin konkreettisen tuotoksen avulla. Tuotos voi olla esimerkiksi ohjeistus, perehdyttämisoas, kirja, CD-rom tai jokin tapahtuma. Toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistyy varsinainen toteutus, tuotoksen toteutus sekä opinnäytetyöraportti, joka käsittelee tuotoksen toteutuksen kuvauksen ja arvioinnin. (Vilka & Airaksinen 2003, 9.)

Toiminnallisen opinnäytetyön tekemisessä ei välttämättä tarvitse käyttää tutkimuksellisia menetelmiä, eikä aineistoa tarvitse kerätä esimerkiksi kyselykaavakkeen muodossa. Sen sijaan tietoa voidaan kerätä haastattelemalla alan ammattilaisia. Tästä syystä toiminnallisen opinnäytetyön aineiston analysoinnin ei tarvitse olla yhtä tarkkaa kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. (Vilka & Airaksinen 2003, 56–58.)

On suositeltavaa, että toiminnallisen opinnäytetyön aiheelle löytyy toimeksiantaja suoraan työelämästä. Työelämästä saadun opinnäytetyön aiheen avulla omaa osaamista on mahdollista näyttää laajemmin, jolloin työelämän kiinnostus opinnäytetyön tekijää kohtaan voi herätä ja sitä kautta työllistyminen voi parantua. Toimeksiannettu opinnäytetyö tukee myös ammatillista kasvua, sillä väitetään, että usein työelämän muutokset menevät edellä ja koulutus seuraa perässä. Toimeksiannetun opinnäytetyön etu on myös siinä, että työn toteuttaja pääsee pelaamaan tietojaan ja taitojaan senhetkiseen työelämään ja sen tarpeisiin. (Vilka & Airaksinen 2003, 16–17.)

3.2 Projekti

Tämä opinnäytetyö tehtiin projektimuodossa. Projekti on hanke joka on tarkoin aikataulutettu ja sillä on selkeä tavoite. Projektin avulla pyritään parantamaan jonkin jo olemassa olevan asian laatua kuten uuden työntekijän perehdyttämisen. Projektin vaiheita ovat alustavat taustaselvitykset, alustava rajaus ja lisäselvitykset sekä yhteissuunnittelu sidosryhmien kanssa. (Silfverberg 2007, 14, 21.)

Projektin onnistumisen kannalta olisi tärkeää, että jo projektin suunnitteluvaiheessa mukana on työelämän edustaja, ohjaaja ja projektin tekijä, tätä kutsutaan kolmikantaperiaatteeksi. Projektia tulisi valvoa ja arvioida säännöllisesti. Opinnäytetyö, joka tehdään projektin muodossa sisältää työsuunnitelman, väliraportin ja loppuraportin. Tämän opinnäytetyön työsuunnitelmassa määriteltiin työn tausta, tarkoitus, tavoitteet ja aiheen rajaus. (Vilka & Airaksinen 2003, 48.49.)

Projektin loppuraportti esitellään opinnäytetyön loppuseminaarissa, jolloin kerrotaan projektin taustat, tavoitteet ja aikaansaannokset, työn kulkua ja johtopäätöksiä. Projektin hyötyä työelämälle on vaikea arvioida vielä projektin loppuvaiheessa, koska työ ei ole ollut työelämän käytössä projektin aikana. Tämän opinnäytetyön loppuseminaari järjestetään esitysseminaarin muodossa. Varsinaisia väliraportteja ei tehty, mutta työn tekijä on toimittanut eri työvaiheiden tekstejä työelämän edustajalle ja opinnäytetyön ohjaajalle, jonka kanssa tekstejä on hiottu oikeaan muotoon. (Vilka & Airaksinen 2003, 48–49.)

3.3 SWOT-analyysi

SWOT-analyysillä tarkoitetaan menetelmää, jota käytetään oman oppimisen ja ongelmien tunnistamisessa, arvioinnissa sekä kehittämisessä (Silfverberg 2007, 52). Seuraavassa tarkastellaan SWOT-analyysin viitekehyksen mukaisesti tämän opinnäytetyön tekijän arvioimia vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia.

3.3.1 Vahvuudet

Opinnäytetyön tekijällä on neljän vuoden kokemus ensihoitotyöstä. Hän on työskennellyt kuudessa eri ensihoitoyksikössä, kahdella hätäkeskusalueella. Osa ensihoitoyksiköistä on ollut yksityisiä sairaankuljetusyriityksiä ja osa terveyskeskusten yksiköitä. Yhdessäkään näistä yksiköistä ei ole ollut toimivaa perehdytysmateriaalia. Tästä syystä työn tekijällä oli jo ennen työn aloittamista selkeä mielikuva siitä mitä hyvän perehdytysmateriaalin tulisi sisältää, että se palvelisi parhaiten uutta työntekijää ja minkälaiset asiat herättävät kysymyksiä, kun uusi työntekijä aloittaa työn uudessa työyhteisössä. Mielikuva perehdytyskansioon tarvittavasta sisällöstä lisäsi mielenkiintoa aiheeseen. Opinnäytetyön tekijä on työskennellyt Sairaankuljetus Koskinen Oy:llä, joka on opinnäytetyön tilaaja ja näin ollen kontaktit työn tilaajaan olivat hyvät. Myös kiinnostus ensihoitoalaa ja sen kehittämistä kohtaan helpotti työn tekoa.

3.3.2 Heikkoudet

Opinnäytetyön tekijän opiskelun pitkittyminen sekä opiskelumotivaation puute hidastivat ja vaikeuttivat projektin etenemistä. Opinnäytetyön tekijän henkilökohtainen elämäntilanne on myös osaltaan hidastanut ja vaikeuttanut projektin kulkua ja etenemistä. Projektin aikana tullut perheenlisäys sekä omakotitalon rakentaminen ja työ pienen paikkakunnan ensihoitoyksikössä ovat vieneet lähes kaiken vapaa-ajan. Myös heikko äidinkielen taito tuotti ongelmia työn ulkoasua luotaessa.

3.3.3 Mahdollisuudet

Projektin mahdollisuuksia opinnäytetyön tekijän mielestä olivat mahdollisuus helpottaa uusien työntekijöiden työn aloittamista ja perehtymistä uuteen työpaikkaan. Samalla oli mahdollisuus myös helpottaa perehdytystä toteuttavan työntekijän työtä uuden työntekijän perehdyttämisessä. Työn tekeminen vahvistaa tekijänsä ammatillista kasvua.

3.3.4 Uhat

Opinnäytetyön tekijän opinnot eivät ole pysyneet suunnitellussa aikataulussa ja opinnot pitkittyivät kahdella lukukaudella. Opintojen aikana rästiin jääneet kurssit, tehtävät ja tentit kasautuivat opintojen loppuvaiheille, joten aikataulu oli todella tiukka.

4. TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään sairaalan ulkopuolista ensihoitoa, perustason ja hoitotason ensihoitoa, perustason ja hoitotason ensihoitajan koulutus- ja ammattitaitovaatimuksia sekä perehdyttämistä. Ensihoito-käsite rajattiin tarkoittamaan pelkästään sairaalan ulkopuolista ensihoitoa.

4.1 Ensihoito

Kansanterveyslain 14§ mukaan kunnan tulee huolehtia sairaankuljetuksen järjestämisestä sekä järjestää ja ylläpitää lääkinällinen pelastustoiminta sekä paikallisiin olosuhteisiin nähden tarvittava sairaankuljetusvalmius, lukuun ottamatta sairaankuljetukseen tarvittavien ilma-alusten sekä kelirikkokelpoisten ja vastaavalaisten erityiskulkuneuvojen hankintaa ja ylläpitoa (Kansanterveyslaki 1972/66).

Ensihoito on asianmukaisen koulutuksen saaneen henkilökunnan tekemää hoidontarpeen arviointia ja hoitoa, joka annetaan välittömästi potilaan kohdattua ja jota jatketaan mahdollisen kuljetuksen ajan. Välittömillä hoitotoimilla sairastuneen tai vammautuneen potilaan elintoiminnot pyritään käynnistämään, ylläpitämään ja turvaamaan tai potilaan terveydentilaa pyritään parantamaan perusvälineillä, lääkkeillä tai muilla hoitotoimenpiteillä niin, että potilaan tila ei odottamatta heikkene. (Nyrhilä & Lahtela 2009, 16.)

Ensihoito jaetaan tällä hetkellä voimassa olevassa lainsäädössä kahteen tasoon: perustaso ja hoitotaso. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin tavoitteena on koko alueen kattava ja tasapuolinen ensihoitojärjestelmä, joka toimii saumattomana palveluketjuna ensihoitoyksiköiden, sairaaloiden ja terveyskeskusten päivystystoimintojen kesken. Ensihoitopalvelu sisältää sairaankuljetuksen sekä lääkinälli-

sen pelastustoimen, jota sairaanhoitopiiri ohjeistaa ja valvoo. (Nyrhilä & Lahtela 2009, 16.)

4.1.1 Perustason ensihoito

Tämän hetkisten voimassa olevien Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ohjeiden mukaan ”Perustason ensihoito määritellään hoidoksi ja kuljetukseksi, jossa on riittävät valmiudet valvoa ja huolehtia potilaasta siten, ettei hänen tilansa kuljetuksen aikana odottamatta huonone. Perustason ensihoitoyksiköllä on mahdollisuus aloittaa yksinkertaiset henkeä pelastavat toimenpiteet.” (Nyrhilä & Lahtela 2009, 16.)

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin sairaalan ulkopuolisen ensihoitojärjestelmän toimintaohjeen mukaan ensihoitoyksikkö on perustasolla, kun sen miehistön jäsenet ovat hyväksytysti suorittaneet sairaanhoitopiirin järjestämän perustason ammattitaidon testauksen. Perustason ensihoitoyksikössä voi tilapäisesti toimia terveydenhuoltoalan ammattilainen, joka ei ole suorittanut sairaanhoitopiirin perustason testausta. Ilman testausta toimivan henkilön on kuitenkin suoritettava testaus kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, kun hän on aloittanut työskentelyn ensihoitoyksikössä. Perustason ensihoitajan koulutusvaatimuksena on terveydenhuoltoalan ammattitutkinto tai pelastajatutkinto perustason ensihoitajana voi toimia myös terveydenhuoltoalan opiskelija jolla opinnoista on takana kaksi kolmasosaa ja sairaanhoitopiirin perustason testaus suoritettuna hyväksytysti. (Nyrhilä & Lahtela 2009, 17.)

4.1.2 Hoitotason ensihoito

”Hoitotason sairaankuljetuksella tarkoitetaan valmiutta aloittaa potilaan hoito tehostetun hoidon tasolla ja toteuttaa kuljetus siten, että potilaan elintoiminnot voidaan turvata.” (Kuisma ym. 2008, 27).

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin sairaalan ulkopuolisen ensihoitojärjestelmän toimintaohjeen mukaan hoitotason ensihoitajan tulee olla koulutukseltaan sairaanhoitaja tai ensihoitaja (AMK) sekä hänen tulee olla hyväksytysti suorittanut sairaanhoitopiirin hoitotason testauksen. Ensihoitajan tutkinnon ammattikorkeakoulussa suorittaneelta henkilöltä edellytetään vähintään vuoden työkokemusta perustason ensihoitoyksikössä ja sairaanhoitajalta vähintään kahden vuoden työkokemusta perustason ensihoitoyksikössä ennen osallistumista hoitotason testaukseen. Hoitotasolla toimimiseen edellytetään myös päätoimisuuden kriteerien täyttymistä ensihoitotyössä. (Nyrhilä & Lahtela 2009, 18–19.)

Ensihoitoyksikkö täyttää hoitotason kriteerit, mikäli yksikössä toimii tilapäisesti lääkäri, joka on perehtynyt ensihoitoon tai anestesiologiaan (Nyrhilä & Lahtela 2009, 19).

Hoitotasolla poikkeusluvalla toimivat henkilöt ovat terveydenhuoltoalan kouluasteen tutkinnon suorittaneita ensihoitajia, jotka ovat toimineet hoitotasolla 1.1.2007, kun Turvallinen lääkehoito-opas astui voimaan (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2005:32). Lisäksi he ovat suorittaneet sairaanhoitopiirin järjestämät lääkehoidon lisäopinnot. Sairaanhoitopiirin ensihoidon vastuulääkäri on hyväksynyt erityisehdot täyttävät henkilöt hoitotason ensihoitajiksi. Lisäksi hoitotasolla toimivilta ensihoitajilta vaaditaan säännöllistä osallistumista ylläpitokoulutuksiin ja testauksiin, sekä heidän on hallittava sairaanhoitopiirin hoito-ohjeet. (Nyrhilä & Lahtela 2009, 19.)

Sairaankuljetusyksikkö on hoitoyksikkö, mikäli toinen sen miehistönjäsenistä on hyväksytty sairaanhoitopiirin järjestämässä hoitotason ammattitaidon tes-

tauksessa ja toinen on suorittanut hyväksytysti vähintään perustason ammattitaidon testauksen. Jotta yksikkö voidaan nimetä vasteessa hoitoyksiköksi, on sen oltava pääsääntöisesti henkilöstönsä ja välineistönsä osalta hoitoyksikön kriteerit täyttävä. (Nyrhilä & Lahtela 2009, 19.)

4.2 Perehdyttäminen

Nykysuomen sanakirjan (1992, 262) mukaan suomenkielessä perehtymisellä tarkoitetaan uuden asian oppimista, asiaan tutustumista ja siihen totuttelua. Se on uuteen asiaan, tilanteeseen tai olosuhteeseen tutustumista ja sisäistämistä. Perehtyminen voi olla myös jonkin laitteen käyttöön tai esimerkiksi uuteen ammattiin tai uuden toimenpiteen opettelua ja siihen tutustumista.

Perehdyttäminen on työnopastusta joka tapahtuu lyhyellä ajanjaksolla. Perehdyttämisen avulla työntekijä oppii varsinaisen työn ja samalla sopeutuu uuteen työympäristöönsä. (Mäkisalo 2004, 131.) ”Hyvä työhön perehdyttäminen on aina sekä perehdytettävän että koko työyhteisön etu” (Perehdyttäminen ja tiimityö 1992, 8).

4.2.1 Perehdyttämisen velvoite ja merkitys

Työterveyslain mukaan uusi työntekijä on perehdytettävä työhön, työolosuhteisiin, työvälineisiin ja niiden turvalliseen käyttöön sekä työtapoihin. Perehdyttämisen tärkeys korostuu myös työhön liittyvien vaarojen ja uhkien estämisessä ja vähentämisessä. Työntekijälle tulee myös antaa ohjeistus poikkeusoloja ja poikkeus-tilanteita varten. (Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738, 14§.)

Hyvällä perehdyttämisellä varmistetaan, että uusi työntekijä saavuttaa täyden työpanoksen mahdollisimman nopeasti aloitettuaan uudessa työpaikassa. Täydellisen

työkyvyn saavuttaminen mahdollistuu, kun perehdyttämisen tavoitteina on, että uusi työntekijä omaksuu työyhteisön toimintatavat ja kulttuurin. Näiden asioiden omaksuminen on erittäin tärkeää, koska niillä pystytään säilyttämään toiminnan selkeys ja yrityksen sisällä olevat yhtenäiset käytännöt. Näiden yhtenäisten käytäntöjen avulla työntekijät pystyvät antamaan täyden työpanoksensa sekä tekemään saumatonta yhteistyötä, joka takaa työn jatkuvuuden ja tasaisen laadun. (Kjelin & Kuusisto 2003, 15.)

Perehdyttäminen hyödyttää työntekijää, koska se vähentää työhön liittyvää jännitystä ja epävarmuutta. Perehdyttäminen helpottaa uuden työntekijän sopeutumista työyhteisöönsä ja näin ollen hänen mielenkiintonsa uutta työtä kohtaan paranee ja samalla vastuuntunto kasvaa. Perehdyttäminen nopeuttaa ja helpottaa työn oppimista sekä parantaa oman ammattitaidon kehittämistä. Oikeiden työtapojen ja työmenetelmien oppiminen heti työsuhteen alussa parantaa työn sujuvuutta. (Lepistö 2004, 56.)

Kun perehdyttäminen hoidetaan hyvin, se nopeuttaa uuden työntekijän oppimisaikaa (Lepistö 2005, 58). Työnantaja hyötyy perehdyttämisestä, sillä hyvä perehdyttäminen mahdollistaa työntekijän mahdollisimman suuren työpanoksen heti työsuhteen alussa. Sen avulla uusi työntekijä oppii oikeanlaiset työtavat ja pystyy työskentelemään sujuvammin ja itsenäisemmin. Tämä parantaa työntekijän mielialaa, motivaatiota ja työssä jaksamista. Näin ollen työntekijöiden poissaolot ja vaihtuvuus vähenevät. Perehdyttäminen auttaa luomaan työntekijälle positiivisen ensivaikutelman yrityksestä ja hyvän yrityskuvan. Hyvä mielikuva yrityksestä parantaa yrityksen markkinointia työmarkkinoilla ja parantaa opiskelijoiden sekä yhteistyökumppanien mielenkiintoa yritystä kohtaan. (Kangas 2000, 5-6.)

Perehdyttämisellä on suora vaikutus myös kansantalouteen. Kun perehdytys toteutetaan hyvin, luodaan sillä pohja sille, että työntekijä tuottaa enemmän, hän pysyy kunnossa ja sairastaa vähemmän. (Kupias & Peltola 2009, 20.)

4.2.2 Hyvä perehdyttäminen

Työntekijän aloittaessa uudessa työpaikassa, on hyvä ensivaikutelma yrityksestä erittäin tärkeä ja myönteinen asia. Myönteinen ensivaikutelma syntyy yrityksen henkilökunnan vuorovaikutuksesta. Se on niin sanottu kivijalka onnistuneelle yhteistyölle ja tulevaisuudelle. Uusi työntekijä kykenee aloittamaan työnsä täyspajoisemmin, kun hän kokee olevansa tervetullut yritykseen. Hän uskaltaa kysyä epäselviksi jääneissä asioissa ja rohkenee tehdä asioita itsenäisemmin. Työyhteisön on tärkeää valmistautua uuden työntekijän tuloon: ennen hänen saapumistaan sovitaan tarkat pelisäännöt siitä, kuka hänet ottaa vastaan, kuka kertoo yrityksestä ja kuka aloittaa perehdyttämisen, kun hän saapuu. Kunnollisella valmistautumisella vältetään mahdollisia epäselvyyksiä ja säästetään aikaa itse perehdyttämisvaiheessa. On myös tärkeää, että tarvittava perehdytysmateriaali on kerätty kokoon. Sen avulla on helppo opettaa asioita uudelle työntekijälle. Edellä mainituilla toimenpiteillä vähennetään riskiä, että uusi työntekijä saa kielteisen ensivaikutelman yrityksestä. Kielteinen ensivaikutelma luo yleensä pahan mielen uudelle työntekijälle ja sitä on erittäin vaikea, joskus jopa mahdotonta korjata. (Kangas & Hämäläinen 2007, 9.)

Hyvä perehdyttäminen jaetaan viiteen eri vaiheeseen. Nämä vaiheet ovat työhönotto, vastaanotto ja perehdyttämisen aloittaminen, tehtäväkohtainen työnopastus, perehdyttämisen jatkaminen sekä arviointi ja kehittäminen. (Lepistö 2005, 60.)

Perehdyttämisen ensimmäisen vaiheen eli työhönoton hoitaa yleensä esimies tai työhönottaja. Työhönottovaiheessa uudelle työntekijälle kerrotaan mitä työ sisältää, minkälaiset työehdot ovat ja minkälainen tuleva työyhteisö on. Jo työhönottovaiheessa on hyvä antaa työntekijälle kirjallista perehdytysmateriaalia, johon hän voi itsenäisesti tutustua. (Lepistö 2005, 60.) Mikäli mahdollista, järjestetään työntekijälle opastuskierros työpisteessä, jolloin hänelle jää konkreettinen kuva tulevasta työpaikastaan (Kangas & Hämäläinen 2007, 9).

Toisena vaiheena perehdyttämisessä tulee uuden työntekijän vastaanotto ja perehdyttämisen aloittaminen. Esimies pitää uuden työntekijän kanssa kehityskeskustelun, johon osallistuvat yleensä myös perehdytyksestä vastaavat henkilöt, mikäli sellaiset on erikseen määritelty. Tässä vaiheessa tehdään yksilöllinen perehdytysohjelma ja keskustellaan siitä. Tämän jälkeen perehdyttäminen aloitetaan konkreettisesti ja sitä jatketaan niin kauan, kunnes työntekijä selviytyy työstään itsenäisesti. Mahdollinen uudelle paikkakunnalle muuttaminen on myös tärkeää huomioida perehdyttämisessä. Tällöin saattaa olla tärkeä perehdyttää työntekijä myös muuhun elämään liittyviin tärkeimpiin paikkoihin sekä pyrkiä neuvomaan paikkakunnan vapaa-ajanviettomahdollisuuksissa. Tällöin työntekijä pystyy keskittämään voimavaransa paremmin työntekoon. (Lepistö 2005, 60.)

Kolmas vaihe on tehtäväkohtainen työnopastus. Tämän vaiheen hoitaa joko esimies tai työntekijä, joka on saanut koulutukset kyseiseen tehtävään. Tässä vaiheessa uudelle työntekijälle opetetaan kaikki työhön liittyvät tärkeät asiat, kuten toimenpiteet, koneiden käyttö, yritykseen liittyvät asiat ja talon tavat. (Lepistö 2005, 60.)

Perehdyttämisen neljäs vaihe on perehdyttämisen jatkaminen. Tässä vaiheessa perehdyttämistä jatketaan itse työn aikana. Työn ohessa perehdytettäviä asioita syvennetään ja asioita käydään tarkemmin läpi, kunnes työntekijä on omaksunut asiat. (Lepistö 2005, 60.)

Viimeisessä eli viidennessä vaiheessa tehdään perehdyttämisen arviointi ja mietitään, kuinka perehdytystä voitaisiin kehittää tulevaisuutta ajatellen. Arvioinnin avulla selvitetään, mikä perehdytyksessä on ollut onnistunutta ja missä asioissa tarvittaisiin kehitystä sekä mitä perehdyttämisellä on saavutettu. Arviointi- ja kehittämisen vaiheessa keskustellaan perehdytettävän kanssa tai perehdytetään häntä täyttämään mahdollinen arviointilomake. Perehdytyksen kehittäminen vaatii käytännön toimia, yhteistyötä, kehityskeskusteluja sekä kehityskyselyjä. (Lepistö 2005, 60.)

KIRJALLISEN OPPIMATERIAALIN LAATIMINEN

Kirjallisen oppimateriaalin laatimisen lähteenä käytettiin Kyngäksen ym. (2007) teosta Ohjaaminen hoitotyössä. Siinä käsitellään lähinnä potilasohjausta hoitotyössä, mutta tietyt pääperiaatteet soveltuvat myös uuden työntekijän perehdyttämiseen käytettävän kirjallisen materiaalin laatimiseen.

Hyvä kirjallinen ohje on selkeä ja siitä käy ilmi ohjeen tarkoitus ja kenelle se on tarkoitettu. Hyvässä ohjeessa on huomioitu kirjasintyyppi ja -koko ja teksti on selkeästi jaoteltu ja aseteltu. Hyvän ohjeen pikaisella silmäyksellä lukijan tulee saada selkeä kuva tekstin sisällöstä. Huomiota tulee kiinnittää termien ja sanojen ymmärrettävyyteen. (Kyngäs ym. 2007, 126–127.) Tässä opinnäytetyössä tuotetussa perehdytyskansiossa käytetyn ammattiterminologian oletetaan olevan perehdyttävälle tuttua vaaditun koulutuksen ja ammattitaidon testauksen myötä.

Kirjallista ohjetta voi selkeyttää esimerkiksi erilaisin taulukoin ja kaavioin. Niissä on kuitenkin tärkeä huomioida, että ne ovat ymmärrettäviä, tarkkoja ja mielenkiintoa herättäviä. Lisäksi tärkeitä asioita voi painottaa esimerkiksi tekstin lihavoinnilla, kursivoinnilla ja alleviivauksella. (Kyngäs ym. 2007, 127.) Tässä opinnäytetyössä tuotetussa perehdytyskansiossa lihavointia käytettiin muun muassa hoito-ohjeistuksien ”lääkäriin konsultaatio” -kohdissa, sillä ensihoitaja ei saa itsenäisesti päättää potilaan hoitolinjoista, vaan päätökset tekee aina lääkäri. Näin toimittaessa vastuu hoidosta on ensihoitajan ja lääkärin yhteinen.

5. PROJEKTIN TOTEUTUS

Projektin vaiheita ovat alkuneuvottelut, alustava rajaus ja lisäselvitykset sekä yhteissuunnittelu sidosryhmien kanssa. (Silfverberg 2007, 14). Tämä toiminnallinen opinnäytetyö tehtiin edellä mainittujen vaiheiden mukaisesti. Seuraavassa kuvataan kuinka nämä vaiheet toteutettiin.

6.1 Alkuneuvottelut, alustava rajaus ja lisäselvitykset

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tilaajana toimi Sairaankuljetus Koskinen Oy, joka tuottaa ensihoitopalveluita Alajärven kaupungille. Idea perehdytyskansion tekemisestä kypsyi opinnäytetyön tekijän mielessä pidemmän aikaa, sillä hän työskentelee kyseisessä yrityksessä perustason ensihoitajana ja yrityksellä ei ollut toimivaa perehdytyskansiota. Perehdytysmateriaalia oli jonkin verran erinäisinä papereina yrityksen taukotiloissa. Asiasta keskusteltiin yrityksen sairaankuljetusesimiehen Jarkko Ahon sekä toimitusjohtaja Kari Koskisen kanssa ja tällöin todettiin, että perehdytyskansio tehdään toiminnallisen opinnäytetyön muodossa, sillä työstä hyötyy niin yritys kuin opinnäytetyön tekijäkin. Yritys saa uuden työntekijän perehdytykseen käytettävän perehdytyskansion ja työ tukee tekijänsä ammatillista kasvua. Aihe oli myös ajankohtainen ja mielenkiintoinen.

Teoreettiseen viitekehykseen rajattiin alustavasti aiheiksi sairaalan ulkopuolinen ensihoito, perus- ja hoitotason ensihoitajan koulutus ja ammattitaitovaatimukset sekä perehdyttäminen. Tarvittava materiaali ja tieteelliset tutkimukset hankittiin marras-joulukuussa 2010. Tammi-helmikuu 2011 käytettiin hankitun materiaalin työstämiseen. Teoreettinen viitekehys oli pääosin valmis maaliskuun 2011 alussa, jonka jälkeen aloitettiin itse perehdytyskansion työstäminen.

Perehdytyskansion suunnittelu alkoi neuvottelulla sairaankuljetusesimies Jarkko Ahon kanssa. Tällöin tehtiin alustava rajausta asioista, joita perehdytyskansion tulisi sisältää. Tällöin sovittiin, että kansion tulee sisältää ohjeet, joiden avulla uudelle työntekijälle selkiytyy mitä työntekijän kuuluu tehdä päivittäin, viikoittain ja kuukausittain (esimerkiksi kaluston huollot ja tarkistukset sekä sairaankuljetusopimuksen määräämät työtehtävät terveystieteiden keskuksessa). Lisäksi kansiossa selvitetään yrityksen sovitut toimintamallit hälytystehtävillä sekä sairaanhoitopiirin määrittelemät hoitotason hoito-ohjeet yleisimmille kiireellisille ensihoitotehtäville (elvytys, tajunnantason lasku, rintakipu, rytmihäiriöt ja hengitysvaikeus). Nämä hoito-ohjeet katsottiin tärkeiksi, koska eri sairaanhoitopiirien ohjeistuksissa on eroavaisuuksia ja näin uusi työntekijä saa heti tiedon Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ohjeista ja hoitolinjoista.

Kansion sisältämät hoito-ohjeet rajattiin yleisimpiin kiireellisiin ensihoitotehtäviin, koska tällaisen tehtävän sattuessa toimintamalli tulee olla selvä uudelle työntekijälle. Kiireettömien ensihoitotehtävien ohjeistuksen voi antaa uudelle työntekijälle työpari tehtävän aikana ja lisäksi uusi työntekijä on Nyrhilän ja Lahtelan (2009, 19) mukaan velvollinen opiskelemaan Etelä-Pohjanmaan sairaalan ulkopuolisen ensihoidon toimintaohjeen, jossa on tarkemmat ohjeet lähes kaikkiin ensihoitotehtäviin.

6.2 Yhteissuunnittelu sidosryhmien kanssa ja perehdytyskansion valmistaminen

Työ tehtiin yhteistyössä Sairaankuljetus Koskinen Oy:n sairaankuljetusesimies Jarkko Ahon kanssa. Perehdytyskansion materiaali määräytyi Alajärven sairaankuljetuksen omien ohjeistuksien ja toimintamallien sekä Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin sairaalan ulkopuolisen ensihoitojärjestelmän toimintaohjeen mukaisesti. Osa ohjeista ja toimintamalleista oli erillisinä paperiversiona yrityksen taukotilassa. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa olemassa olevien oh-

jeistuksien pohjalta yhtenäinen ja toimiva perehdytyskansio ja tarkistuslista uuden työntekijän perehdytykseen.

Perehdytyskansion ulkonäköä ja muotoa suunniteltaessa käytettiin teoreettiseen viitekehykseen hankittua tutkittua tietoa hyvästä perehdytyksestä ja hyvästä kirjallisesta materiaalista. Perehdytyskansion sisältö perustuu suurelta osin Sairaankuljetus Koskinen Oy:n toimintaohjeisiin sekä Etelä-Pohjanmaa sairaanhoitopiirin hoito-ohjeisiin. Myös hankittu teoria tieto huomioitiin perehdytyskansion, sisältöä luodessa.

Perehdytyskansion teksti kirjoitettiin Microsoft Word -tekstinkäsittelyohjelmalla ja kansion taulukot ja tarkistuslistat tehtiin Microsoft Excel -taulukkolaskentaohjelmalla. Perehdytyskansio tuotettiin muovitaskukansiona, johon sivuja kertyi 50 kappaletta.

Maaliskuussa 2011 pidetyssä opinnäytetyöohjauksessa käytiin läpi perehdytyskansion luonnosversio. Samalla perehdytyskansio oli myös työelämän edustajan tarkistuksessa. Työelämän edustajan antaman palautteen perusteella perehdytyskansion sisältöä korjattiin ja tarkennettiin. Opinnäytetyön ohjaajan antaman palautteen perusteella korjattiin kansion sisältöä ja kieliasua.

6. POHDINTA

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa perehdytyskansio Sairaankuljetus Koskinen Oy:n käyttöön, palvelemaan uutta työntekijää ja osittain myös harjoitteluun tulevaa opiskelijaa. Sairaankuljetus Koskinen Oy on hyväksynyt perehdytyskansion käytettäväksi uusien työntekijöiden perehdyttämisen tukena, joten projektin tarkoitus on toteutunut. Perehdytyskansion sisältö luotiin sairaankuljetus Koskinen Oy:n toimintaohjeista sekä Etelä-Pohjanmaan sairaanhoidopiirin hoito-ohjeiden sekä opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen pohjalta.

Perehdytyskansiota kirjoittaessa pyrittiin noudattamaan hyvän perehdyttämisen ja kirjallisen ohjeen kriteereitä, joita käsiteltiin työn teoreettisessa viitekehyksessä. Perehdytyskansion ensimmäisellä sivulla kerrotaan kenelle perehdytyskansio on suunnattu, toisella sivulla on sisällysluettelo josta lukija saa selkeän kuvan perehdytyskansiossa käsiteltävistä asioista. Tekstissä on painotettu tärkeiksi luokiteltuja asioita tekstin lihavoinnilla sekä kursivoinnilla. Perehdytyskansion ohjeet on pyritty kirjoittamaan mahdollisimman lyhyesti ja ytimekkäästi asiaydintä unohtamatta.

Seuraavassa tarkastellaan työn tavoitteiden toteutumista:

1. Ensimmäisenä tavoitteena oli, että työ palvelee uusia työntekijöitä heidän tutustuessaan yritykseen ja sen toimintaan ja samalla helpottaa heidän työnsä aloittamista uudessa työyhteisössä. Tähän tavoitteeseen pääsyä ei voida toistaiseksi arvioida, koska perehdytyskansio ei ole ollut yrityksen käytössä projektin aikana.
2. Toisena tavoitteena oli, että työ toimii muistilistana perehdytystä toteuttavalle henkilölle. Tavoitteeseen pääsyä ei voida toistaiseksi arvioida, koska perehdytyskansio ei ole ollut yrityksen käytössä projektin aikana.

3. Kolmantena tavoitteena oli helpottaa yrityksessä jo työskentelevän työntekijän työtä uuden työntekijän perehdyttämisessä. Tavoitteeseen pääsyä ei voida toistaiseksi täysin arvioida, koska perehdytyskansio ei ole ollut yrityksen käytössä projektin aikana.
4. Neljäntenä tavoitteena oli vähentää mahdollisten hoitovirheiden määrää ensihoitotehtävillä. Tavoitteeseen pääsyä ei suoranaisesti voida arvioida, koska sairaalan ulkopuolella tapahtuvassa ensihoidossa työolosuhteet ovat erittäin vaihtelevat ja mahdollisiin hoitovirheisiin voivat vaikuttaa useammat tekijät. Hyvällä perehdytyksellä kuitenkin vähennetään uuden työntekijän työn aloittamisesta johtuvaa henkistä kuormitusta ja näin ollen hän pystyy paremmin keskittymään työhön ja potilaiden hoitamiseen.

Projektin alussa sille laadittiin SWOT-analyysi. Seuraavassa arvioidaan sen toteutumista:

1. Projektin alussa vahvuuksiksi määritellyt asiat ovat pitäneet koko opinnäytetyöprosessin ajan. Ainoastaan kiinnostus aihetta kohtaan on välillä ollut lähellä kadota. Omasta työkokemuksesta sairaalan ulkopuolisessa ensihoidossa on ollut hyötyä miettiessä perehdytyskansion ja teoreettisen viitekehysten kannalta tärkeitä asioita. Yhteistyö työelämän edustajan kanssa on sujunut moitteettomasti ja se on auttanut projektin valmistumista.
2. Heikkoudeksi SWOT-analyysissä arvioitiin opinnäytetyön tekijän henkilökohtainen elämäntilanne ja kuormittava työ sekä ajan riittävyys. Nämä asiat vaikeuttivat ja hidastivat työn valmistumista ja aiheuttivat projektin alussa suunnitellun aikataulun pettämisen ja projektin valmistuminen siirtyi suunnitellusta puolella vuodella. Myös opinnäytetyön tekijän heikko äidinkielen taito on vaikeuttanut työn tekemistä. Opinnäytetyön ohjaajan tukeen on turvauduttu kieliopillisissa asioissa koko projektin ajan.

3. Projektin mahdollisuuksiksi arvioitiin tekijän ammatillinen kasvu sekä mahdollisuus tuottaa perehdytyskansio, jonka avulla voidaan helpottaa uusien työntekijöiden työn aloittamista ja perehtymistä uuteen työpaikkaan sekä myös helpottamaan perehdytystä toteuttavan henkilön työtä uuden työntekijän perehdyttämisessä. Tekijän ammatillista kasvua työ on tukenut, hän on syventynyt ensihoitajien ammattitaitovaatimuksiin sekä sairaanhoitopirien hoito-ohjeisiin tehdessään perehdytyskansiota. Perehdytyskansio ei ole ollut työelämän käytössä projektin aikana, joten sen tuottamaa hyötyä on tässä vaiheessa vaikea arvioida.
4. Uhkana SWOT-analyysissä arvioitiin ajan riittävyys ja opintojen kasautuminen opintojen ja projektin loppuvaiheille. Opinnäytetyön tekijä on tehnyt projektin loppuvaiheessa lyhennettyä työaika ja näin saanut lisää aikaa projektin tekemiseen. Kaikki vapaa-aika jaksotettiin tarkasti, niin että kaikki työt saatiin aikataulun mukaisesti valmiiksi.

Opinnäytetyön tekijän mielestä perehdytyskansiosta tuli suhteellisen tarkoituksemukainen. Projektin heikkoudeksi hän arvioi teoreettisen viitekehysten tuottamisen. Tähän ei tehty järjestelmällistä tietokantahakua, mutta työn tekijä on suhteellisen tyytyväinen löytämäänsä materiaaliin ja tutkimustuloksiin, joita teoreettisessa viitekehyksessä käytettiin. Työelämän edustajalta saatu palaute on ollut positiivista ja perehdytyskansio on saanut hyvää palautetta Sairaankuljetus Koskinen Oy:n henkilökunnalta.

LÄHTEET

Kangas, P. 2000. Perehdyttäminen palvelualoilla. Helsinki: Työturvallisuuskeskus.

Kangas, P. & Hämäläinen, J. 2007. Perehdyttämisen suunnittelu ja toteutus. Työturvallisuuskeskus.

Kansanterveyslaki 28.1.1972/66 [viitattu 19.3.2011] Saatavilla www-muodossa: <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1972/19720066>>

Kjelin, E. & Kuusisto, P. 2003. Tulokkaasta tuloksetekijäksi. Talentum Media Oy.

Kuisma, M., Holmström, P. Porthan, K. 2008. Ensihoito. Jyväskylä: Gummerus & Kirjapaino.

Kupias, P. & Peltola, R. 2009. Perehdyttämisen pelikentällä. Tampere. Juvenes Print.

Kyngäs, H., Kääriäinen, N., Poskiparta, M., Johansson, K., Hirvonen, E. & Renfors, T. 2007. Ohjaaminen hoitotyössä. Porvoo: WSOY.

Lepistö, I. 2004. Työpaikkakouluttajan käsikirja. Helsinki: Työturvallisuuskeskus.

Lepistö, I. 2005. Työpaikkakouluttajan käsikirja. Helsinki: Työturvallisuuskeskus.

Mäkisalo, M. 2004. Yhdessä onnistumme. Opas työyhteisön kehittämiseen ja hyvinvointiin. Helsinki: Tammi.

Nykysuomen sanakirja. 1992. Toim. M. Sadeniemi. 13. p. Porvoo: WSOY.

Nyrhilä, J. & Lahtela, J. 2009. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin julkaisu. Sairaalan ulkopuolisen ensihoitojärjestelmän toimintaohje. Seinäjoki.

Perehdyttäminen ja tiimityö. Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämismahdollisuuksia. 1992. Toim. M. Elovainio. Helsinki: Sosiaali- ja terveyshallitus.

Silfverberg, P. 2007 Ideasta projektiksi: Projektityön käsikirja. Helsinki: Edita

Sosiaali- ja terveysministeriö 2005. Turvallinen lääkehoito. Valtakunnallinen opas lääkehoidon toteuttamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. [viitattu 19.3.2011] Saatavilla [www-muodossa: < http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738 >](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738)

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi

LIITTE

[1]. Perehdytyskansio Alajärven sairaankuljetus